

Sakspapir

Saksnr.	Utval	Møtedato
	Omsorg - oppvekst og kultur	
	Plan og utvikling	
	Prosjekt, drifts- og egedomsutval	
	Administrasjonsutvalet	
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Arkivsaknr.:	Arkiv	Sakshandsamar	Dato
17/84- 17/8492	K1 - 151, K1 - 145	Steinar Søgaaard	16.11.2017

Økonomiplan 2018 - 2021

Saka gjeld:

Budsjett og økonomiplan skal utarbeidast i samsvar med lov om kommunar og fylkeskommunar (kommuneloven), med tilhøyrande forskrift om kommunale og fylkeskommunale budsjett og rekneskap. Budsjett og økonomiplan må sjåast i samanheng med kommuneplanen sitt handlingsprogram. I desse dokumenta blir kommunen sin økonomiske status, utvikling og andre forhold som påverkar kommunen sin situasjon skildra. Økonomiplanen er primært eit styringsreiskap for kommunane, og som skal sikre økonomisk styring i eit lengre perspektiv. Kravet er fire år, men større investeringar mv bør sjåast i eit lengre perspektiv.

Ei framskriving av drifta før tiltak er innarbeidd saman med konsekvensjusterte inntekter viser ei underdekking på 16 mill. kroner i planperioden.

Tilråding frå rådmann:

Kommunestyret vedtek økonomiplan 2018 – 2021 i mehald av kommunelova §44

Bakgrunn

For Aurland kommune er 2017 eit særskilt utfordrande år med historisk høgt investeringsnivå, samtidig med ein kraftig reduksjon i egedomsatt frå kraftverk. Det samla inntektstapet var om lag 12. mill. kroner. I vedteke driftsbudsjett for 2017, vart ikkje denne reduksjonen teke omsyn til, og kommunen må handtere dette i denne planperioden. Kraftig inntektsreduksjon i kombinasjonen med lite disposisjonsfond vil krevje både strakstiltak og avgjersler som får effekt på lengre sikt. Det høge investeringsnivået i 2017 drar kommunen med seg inn i 2018.

Regjeringa presenterte 12. oktober framlegg til statsbudsjett for 2018. Gjennomsnittleg vekst i dei frie inntektene for landet er på 2,6%. Aurland kommune har fått ein vekst på 1,3%. Ved utrekning av realvekst inntektene til kommunesektoren er det lagt til grunn ein pris- og kostnadsvekst (kommunal deflator) på 2,6% i 2018. Dette byggjer blant anna på eit lønsvekstanslag på 3%. Det betyr at Aurland kommune vil få ein realnedgang i dei frie inntektene i 2018.

Ei framskriving av drifta før tiltak er innarbeidd og med konsekvensjusterte inntekter, viser ei underdekking på 16 mill. kroner i planperioden.

Vurdering

Rådmannen vurderer den økonomiske situasjonen som svært utfordrande. Aktiviteten må reduserast og inntekter bør aukast.

Det er gjort framlegg om å starte eit arbeid i 2018 med sikte på å innføre eigedomsskatt på bustader (inkl fritidsbustader), og næring i tillegg til verk og bruk frå 2019.

Eigedomsskatt på eigedom i heile kommunen erstattar delvis reduksjonen i eigedomsskatt på verk og bruk. Satsen skal ligge på mellom 2 og 7 promille. Inntektpotensialet er på omlag 7 mill. kroner med topp promillesats. I dag har 282 kommunar eigedomsskatt på bustader. Talet er stigande. Det er lagt inn ein samla effekt for planperioden på 6 mill. kroner. Dersom ikkje eigedomsskatt på bustader og næring blir innført, må tilsvarande beløp dekkast inn på ein realistisk måte.

Eit alternativ til innføring av denne eigedomsskatten, kan vere å endre skule- og barnehagestrukturen i kommunen. Det vil gje relativt stor kostnadsreduksjon, og det kan reduserer investeringsbehovet og låneopptak i planperioden. Det er sjølvstøtt mange sider ved slike endringar, som til dømes elevane sitt oppvekstmiljø, moglegheit for god sosialisering, trivsel og læreføresetnader. Skal dette skal gjerast, vil det krevje ein grundig prosess. Effekten av eit slikt tiltak vil først kome i slutten av planperioden.

Ei positiv utfordring, som allereie vil melde seg tidleg i planperioden, er barnetalsauke i aldersgruppa 0-5 år. Dersom forventta barnetalsauke slår til, kan barnehagane få plassproblem i neste 2 årsperiode. Avgangen er litt mindre enn det som er venta i tilgang i perioden. Dersom tilgangen kjem innanfor gruppa 0-3 år, kan kommunen få plassutfordring, sjølv om det blir lagt om til meir blanda barnegrupper i periodar. Ein fleksibel tilnærming til utfordringa er naudsynt. Blir fordelinga nærare 50/50 mellom store og små barn, kan kommunen handtere veksten i barnehageåra 18/19 og 19/20.

Aurland kommune skal teikne ein ny eitt-års avtale med Aurland Energiverk om sal av konsesjonskraft. Det blir gjort framlegg om eit påslag pr. kwh på 12 øre. Dette vil gje kommunen ei meirinntekt på om lag 3,5 mill. kroner pr. år.

Rådmannen tilrår å setje i gang ei rekke prosjekt og tiltak for å effektivisere drifta og bli meir fleksible. Desse er lista opp i kommuneplanen sitt handlingsprogram. Eit sentralt prosjekt er organisatorisk endringsprosjekt. Andre prosjekt er digitalisering – om korleis nye, digitale løysingar kan gjere tenestene betre og meir tilgjengelege for innbyggjarane – samordning av tenester barn og unge. Kommunane opplever større forventningar frå innbyggjarane og fleire krav frå styresmaktene, utan at dei økonomiske rammene aukar tilsvarande. I Aurland er rammene kraftig reduserte, og åra som kjem blir meir krevjande.

Det bør vurderast auka interkommunalt samarbeid i denne planperioden. Gjennom spørjeundersøkinga i samband med utgreiingane om fordelar og ulemper ved å halde fram som eigen kommune, vart politikarar, administrasjon og tillitsvalde bedne om å vurdere ulike påstandar knytt til tenester og interkommunalt samarbeid. Respondentane meiner Aurland ikkje har store utfordringar med tenestene i dag, men at kommunen har utfordringar med å handtere stadig aukande krav til dei kommunale tenestene. Vidare er respondentane godt nøgd med dei interkommunale samarbeida kommunen har i dag, men gir nok støtte til at det går ei grense for kor omfattande dei interkommunale samarbeida kan vera før ei samanslåing er meir hensiktsmessig. Dei gjev likevel støtte til at auka interkommunalt samarbeid er langt å føretrekkje framfor ei kommunesamanslåing.

Rådmannen gjer framlegg om å etablere betalingsparkering i Aurland. Føremålet med det er å betre handteringa av trafikkflyt, trafikktryggleik og eit aukande parkeringsbehov. Det vil kunne vere god synergieffekt med ei slik ordning for Aurland kommune, og det er gode føresetnader for god økonomi i denne etableringa. Ved å etablere betalingsparkering i Aurland, er det mogeleg for direkte reduksjonar i det kommunale rekneskapet. Den

økonomiske effekten i den kommunale drifta er vurdert til om lag 1 mill. kroner. Viser elles til eiga saksutgreiing med tilhøyrande rapport.

Rådmannen meiner at det bør takast initiativ til å greia ut ei ordning med destinasjonsbidrag for å kunne møte utfordringar knytt til ei forventa dobling av tal dagsturgjester i regionen innan 2041. Allereie i dag er det utfordring knytt til etableringa og drifta av grunnleggande infrastruktur som til dømes søppel og toalett. Aurland kommune er ein del av ein region som utgjer det fremste reisemålet i landet, og det er god grunn til å tru at Aurland kommune frametter vil oppleve sin del av auken i tal gjester. I eit slikt perspektiv vil eit av fleire spørsmål vere om kommune er rigga til handtere ein slik vekst. Fleire reiselivsverksemdar lokalt/regionalt og reisemålsselskapet tek i aukande grad til orde for gjestebidrag til finansiering av felles gode og tiltak.

Konsekvensar for tilsette i økonomiplanen 2018 - 2022

Økonomiplanen føreset ein samla reduksjon på om lag 12 årsverk. I tillegg \er det fleire fagområde der rådmannen tilrår ei auke i bemanning, slik at omstillingsbehovet er større enn 12 årsverk. I løpet av ein 4-årsperiode vil det òg vere ein del naturleg turnover i den kommunale organisasjonen. Turnover og naturleg avgang omfattar m.a. jobbskifte og pensjonering. Naturleg avgang oppstår gjerne vilkårleg i ein organisasjon, og det krev stor omstillingsevne og vilje for at kommunen på denne måten skal nå dei målsetjingane som ligg i økonomiplan. Det vil vere behov for å gjennomføre ein planmessig nedbemanning. Hovudavtala, hovudtariffavtala og arbeidsmiljølova legg føringar for prosess og drøftingar med arbeidstakarane sine organisasjonar.

Rådmannen gjer framlegg om å styrke plankompetansen gjennom å prosjektorganisere arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel. Finansiering må skje ved tilføring frå konsesjonsavgiftsfondet, slik at det ikkje får netto driftskonsekvens. Rulleringa er prioritert i planstrategien. Aurland er i stadig utvikling og oppdaterte overordna planar er viktige verktøy i kommunen sitt arbeid som samfunnsutviklar og tenesteleverandør. Arealdelen skal vere for heile kommunen, den skal vise samanhengen mellom samfunnsutviklinga og arealbruk. Arealdelen er eit verkemiddel for å sikre at arealbruken i kommunen bidrar til å nå dei måla som har blitt vedtekne for kommunen si utvikling. Det vil òg bli tatt initiativ til å vurdere løysingar med mål om å styrke plankapasiteten på sikt gjennom interkommunalt samarbeid.

Rådmannen føreslår eit investeringsnivå for 2018 på heile 81 mill. kroner. Dette er skyhøgt sett i forhold til kommunen sin storleik og organisasjon. Hovudårsaka til at investeringsnivået blir så høgt, er at ferdigstillinga av oppattryddinga etter flaumen i 2014 i all hovudsak blir ferdig i 2018. I tillegg er kommunen i full gang med å bygge nytt symjebasseng til ein kostnad på til saman 52,3 mill. kroner. Uansett blir det utfordrande å fylgje opp, og det er naudsynt å vidareføre dei ressursane som kommunen har i dag på teknisk kompetanse. I heile planperioden er det lagt opp til å investere for 204 mill. kroner. Ut frå ein økonomisk analyse er dette for høgt. Kommunen klarar ikkje å frigjere nok eigenkapital til investeringane, og er avhengig av å finansiere tilsvarande meir med lån. Utviklinga i gjeldsgraden er bekymringsfull, og investeringsnivået bør ned og/eller meir eigenkapital må brukast til finansiering.

Andre viktige grep i budsjett 2018 og økonomiplan 2018 – 2021 vil vere:

- Nytt svømmebasseng skal ferdigstillast i første halvdel 2019.
- Bygging av ny barnehage startar opp i 2020. Det er venta over 30 fleire barn i alder 0-5 innan 2025. Dei kommunale barnehagebygga er ikkje tilfredsstillande, og har ikkje kapasitet til å møte nye og framtidige kvalitetar til moderne barnehagebygg.
- Opparbeiding Ty bustadfelt skal ha høg prioritet
- Turveg Heggviki – Bøen er ikkje med i investeringsplanen for 2018 – 2021. Dersom tiltaket skal realiserast, er det ei klar tilråding at prosjektet må finansierast med eksterne midlar, som til dømes frå Hamnevesenet, ARU

- Det blir innført betalingsattsar som harmoniserer meir med kva som er vanleg i kommunar. Sjølvkostprinsippet skal gjelde på alle område som dette er meint for, til dømes innanfor byggesak og oppmåling. Frå før er dette prinsippet innført på vatn og avløp. Sjølv om mange prisar og gebyr i prosent får relativt stor auke, vil det samla avgiftsnivået gå ned med om lag 2% i 2018. Dette skuldast sjølvkostrekneskapen for vatn og avløp.
- Det blir tilsett felles kommuneoverlege for kommunane Lærdal og Årdal. Det skal vurderast eit felles legekontor/helsesenter med Lærdal kommune.
- Felles kommunepsykolog i Aurland, Lærdal og Årdal frå 2020.
- Skule og SFO følgjer den demografiske utviklinga, og tar ned drifta med 4 årsverk i løpet av planperioden. SFO-vedtekter bør endrast, og ny sak vil bli fremja på nyåret.
- Barnehagevedtektene bør vurderast på nytt m.o.t ferie og kontinuerleg opptak. Ny sak vil bli fremja på nyåret.
- Samordning av tenester barn og unge - Målsetjinga med prosjektet er å sikre at kommunen tar i vare plikta til å samordne tenester til barn og unge. Kommunen fått tilsegn om tilskot på kr 175.000 frå Fylkesmannen til prosjektleiing. Oppstart av prosjektet blir sett i samanheng med oppfølging av tenesteanalyse for barnevernstenesta.
- Omstillingsprosjekt pleie og omsorg skal utvikle ei berekraftig teneste i samspel med brukar, brukar sitt nettverk og samfunn. Tenesta skal tilpasse aktivitetsnivået til tilgjengelege ressursar. I dette inngår arbeidet med turnus og heiltidskultur. Ressursbruken blir redusert med 3,5 mill. kroner frå 2018.

Rådmannen har med dette gitt sine tilrådingar. Det er kommunestyret som vedtek kommunen sine mål og rammer for planperioden. Eventuelle endringar må ha realistisk inndekning.

Vedlegg:

Økonomiplan 2018 - 2021 med vedlegg